

# DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN  
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van **Ds K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink**

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr C. Bouma, 's Gravenhage; Dr K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hockstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr D. Postma, Burgersdorp (Zuid-Afrika); Dr A. Ringnalda, Soerabaja; Dr J. C. Rullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dolkum; Dr J. Thijs, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's Gravenhage.

Stukken voor de Redactie zende men aan den secretaris der Redactie:  
**Dr C. TAZELAAR, 2e Const. Huygensstr. 77, Amsterdam.**

Drukkers-Uitgevers:  
**OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goez**  
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.  
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6,— per jaar.  
Advertentiën: 35 ct. p. regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: De Vrije Universiteit. Over de Paradoxe spanning bij den Christus. III. — Uit de Schrift: Lankmoedig verwachten. (Jac. 5:7, 8) — Kerkelijk leven. Lit. en Kunst: Heléna Swarth, „Avonddaauw". II. — Populair Wetensch. Schetsen: Het Chilaisme en het Oude Testament. III. — Uit de Historie: Uit de Geschiedenis van de V. U. Vakwetenschap en Praktijk: Iets over luchtschepen. — Perschoonw. — Kerknieuws.

## HOOFDARTIKEL

De Vrije Universiteit.

1880 20 October 1930.

Het gouden jubileum der Vrije Universiteit nadert. En al telt een Academie haar jubilea gewoonlijk bij eeuwen en niet bij een halve eeuw, toch is het, de bijzondere betekenis, die deze Hoogeschool heeft, in aanmerking genomen, wel te begrijpen, dat haar tiende lustrum feestelijk zal worden gevierd.

Zij is uit het geloof geboren. Dat geeft haar een geheel eenige positie in den lande.

Toen in Nederland onder de overheersching van het Liberalisme de Gereformeerde volksgroep als „het niet-denkend deel der natie" door de officiële machthebbers was uitgesloten van de erve der wetenschap, greep Dr A. Kuyper den stouten geloofsmoed, om zijn naam als wetenschappelijk man te wagen, door met „de nachtschool" en al wat verder achterlijk was in de oogen der heele en halve lichtvrienden, zich te vereenigen tot vernieuwing van het Gereformeerde leven op wetenschappelijk terrein.

Reeds aanstonds, bij het begin van zijn optreden, in 1870, had hij het denkbeeld van een Vrije Christelijke Universiteit gepropageerd. Vervolgens had hij ook mannen als Dr G. J. Vos Aza en Dr J. H. Gunning voor dat denkbeeld gewonnen. Een publieke samenspreking tot dat doel werd tegen het einde van 1875 reeds voorbereid. Maar toen mannen als Bronsveld en Van Toorenbergen weigerden aan den oproep gehoor te geven, spatte heel het denkbeeld van een Vrije Christelijke Universiteit, door de gansche orthodoxie in den lande gedragen, als een zeepbel uiteen.

Intusschen werd op 26 April 1876 de vrijmaking van ons Hooger Onderwijs in het „Staatsblad" afgekondigd. Bij deze nieuwe wet was echter de Theologische faculteit in een faculteit voor godsdienstwetenschap veranderd en daardoor beroofd van alles wat de Christelijke godsdienst kenmerkend heeft. De Dogmatiek en de z.g. praktische vakken werden hierdoor van de Universiteiten verbannen. En wel trachtte nu de Synode der Nederlandsch Hervormde Kerk in deze leemte te voorzien door kerkelijke hoogleraren voor het onderwijs in die vakken aan te stellen, maar haar schandelijk partijdige keuze daarbij bewees, dat zij nog minder dan de Staat eerbied had voor de belijgende gemeente.

Met dezen treurigen toestand der theologische wetenschap voor oogen, reikten nu enkele broeders elkaar onder de banier van onze Gereformeerde belijdenis de hand, om onderling van gedachten te wisselen en samen biddend te overwegen, wat er gedaan kon worden tot redding van het heilig beginsel der theologie.

Voor de aanstelling van privaats-docenten voelden zij niets. Immers was naar hun overtuiging de geheele geest van het Hooger Onderwijs zoo doortrokken van de moderne wereld- en levensbeschouwing, en was inzonderheid het onderwijs in de Theologie op enkele uitzonderingen na, zoo geheel in handen van mannen die of vijandig, of vreemd waren aan de Gereformeerde belijdenis, dat zij voor zich in zulk een aanvullingssysteem geen heil konden zien.

Langzamerhand rijpte dan ook bij Dr Kuyper en zijn geestverwanten de overtuiging, dat men niet met eenige geloovige privaats-docenten, ja zelfs niet met een Theologische School kon volstaan, wilde men in Gods kracht de ontkerstening der

natie keeren. En zoo ontstond het plan tot het oprichten van een Universiteit, die vrij van den Staat en vrij van de Kerk, op den grondslag der Gereformeerde beginselen land en volk ten zegen zou zijn.

In 1878 werd een voorlopig comité gevormd en op 5 December van dat jaar werd overgegaan tot de oprichting van de „Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag". Deze vereeniging nu was het, die op 20 October 1880 de Vrije Universiteit te Amsterdam stichtte.

Nadat des avonds tevoren Dr Ph. J. Hoedemaker in de Nieuwe Kerk op den Dam een wijdingsrede had uitgesproken naar aanleiding van de zoo gelukkig gekozen tekstwoorden uit 1 Samuel 13: „En er werd geen smid gevonden in het gansche land Israëls", had op den volgende middag de plechtige opening der School in het koor der Nieuwe Kerk plaats.

Op verzoek van den President-Curator, Dr J. W. Felix, deed nu eerst de President-Directeur, de heer W. Hovy, voorlezing van de benoeming der heeren Dr A. Kuyper, Dr F. L. Rutgers en Dr Ph. J. Hoedemaker tot hoogleraren in de Theologische, van den heer Mr D. P. D. Fabius in de Juridische, en van den heer Dr F. W. Dilloo van Soldin in de Litterarische Faculteit.

Namens een veertigtal geloovigen hooft vervolgde de grijze leerling van Bilderdijk, Jhr Mr Elout van Soeterwoude, als stoffelijk blijk van belangstelling in deze stichting, aan heeren Directeuren der Vereeniging, een stichtingskapitaal aan van een tonne gouds.

Daarna sprak Dr Kuyper, Rector der school voor het eerste studiejaar, de openingsrede uit, getiteld: *Souvereiniteit in eigen kring*, als het stempel, dat deze stichting droeg, in haar nationale betekenis, in haar wetenschappelijk bedoelen en in haar gereformeerde karakter. 'Twas een indrukwekkende plechtigheid. Het flauwe matte licht van een somberen najaarsdag viel door de hooge vensteren der gothieke bogen van de antieke kathedraal. Maar die tint verhoogde den statelijken ernst der eiken koorwanden, waarbinnen het marmeren praalgraf van Michiel de Ruyter herinnerde aan onze nationale worsteling om de vrijheid.

Het hoofddoel van der stad, binnen welke de nieuwe stichting haar tent opsloeg, het „Algemeen Handelsblad", wijdde aan de toehoorders van Dr Kuyper deze regels: „Het was belangrijk, die schare van leden aan te stellen, die het ruim vulden en wier giften deze Hoogeschool oprichten en steunen. Men zou die mannen, die, toen het orgel begon te spelen, onmiddellijk een psalm aanhieven, overal in de wereld gekend hebben als Hollanders. Men zag niet die domme gelaatstreken, welke men den antirevolutionairen op spotprenten toekent, maar vele ernstige, goede, echt-Hollandsche gelaatstreken, met breede bovenlip en vastbesloten mond. De Ruyters graftombe kon licht tot achtergrond dienen van vergaderingen van Nederlanders, die zijn hoogen aard, zijn liefde voor godsdienst en vaderland, zijn trouw aan beginsel minder tot eer verstrekten, dan deze vereeniging van ernstige lieden, die voor hun overtuiging en beginsel zoo veel over hebben en die openlijk belijden. Hun beginselen zijn de onze niet, en hun theocratie zullen we steeds bestrijden, maar er is iets zeventiende-eeuwsch in hun pogen en streven, dat ons doet gevoelen in hun midden, dat we onder landgenooten zijn, gemeenschappelijke erfenamen van een heerlijk verleden. Wij brengen daarom Dr Kuyper als rector der Vrije Universiteit „het eersaluut van ons woord", want we bewonderen de geestkracht, die hem en de zijnen tot deze ons onmogelijk toeschijnende poging moed geeft."

Maar wat onmogelijk scheen bij de menschen, bleek mogelijk bij God.

Hij hield deze Stichting in stand; gaf haar een plaats in het hart van ons gereformeerde volk; ontsloot veler beurs voor haar; schonk haar de onderwijskrachten, die zij noodig had, en zond

haar klimmend aantal jonge mannen, die aan haar boven andere academies de voorkeur gaven.

Met het oog op de vele hinderpalen, waarmee de voorstanders eener zoogenoemd liberaler richting den toegang tot de Vrije Universiteit hadden trachten te versperren, kon niet verwacht worden, dat reeds aanstonds in 1880 zich kweekelingen zouden aanmelden. Toch was nog vóór het einde van dat jaar reeds een vijftal academiebuiters inschreven, en met hen zijn toen in December de colleges aangevangen.

Ze werden eerst gegeven in de localiteiten der Schotsche Zendingkerk; sinds 1885, wegens het toenemend aantal discipelen, in het eigen Universiteitsgebouw, Keizersgracht 162, waaraan ook een Hospitium ten behoeve van minvermogenende studenten verbonden is. Als Regent daarvan trad op Dr A. H. de Hartog, tevens hoogleraar-titulair. Intusschen was Dr J. Woltjer reeds in 1881 opgetreden als Hoogleraar in de Litterarische Faculteit, en kwam Prof. Jhr Mr A. F. de Savornin Lohman in 1884 de Juridische Faculteit versterken.

Professor Dilloo evenwel keerde in 1885 tot zijn vroegeren werkkring in het Duitsche vaderland terug, en in 1887 noopte de Doleantie Dr Hoedemaker zijn professoraat neer te leggen. Hij werd opgevolgd door Professor Dr W. Geesink.

Toen in 1889 Jhr Mr A. F. de Savornin Lohman tot Minister der Kroon geroepen werd, bleef hij aan de Universiteit verbonden als hoogleraar-nonactief, terwijl zijn zoon, Jhr Mr W. H. de Savornin Lohman, zijn plaats kwam vervullen. Zwaar evenwel werd de Juridische Faculteit beproefd door het heengaan van de beide Lohmans wegens principiële verschil (1896).

Nu stond Professor Fabius weer moederziel alleen voor heel de Rechtsgeleerde Faculteit, terwijl de hoogleraar Woltjer jarenlang heel alleen den last van de Litterarische Faculteit torste, zij het dan ook door inspringende professoren bijgestaan.

Straks onderging de kring der hoogleraren echter een aanmerkelijke uitbreiding door de benoeming van Dr H. H. Kuyper (1900), Dr H. Bavinck en P. Biesterveld (1902) in de theologische, Mr A. Anema en Mr P. A. Diepenhorst (1904) in de Juridische, en Dr C. van Gelderen en Dr R. H. Woltjer (1904) in de Litterarische Faculteit.

In 1905 bewerkte Z. Exc. Dr A. Kuyper de vrijmaking van het Hooger Onderwijs, en gaf Hare Majesteit onze Koningin aan de Vrije Universiteit een haar toekomstende plaats in de rij harer zusteren, door haar gelijke rechten toe te kennen als de Rijksuniversiteiten ten aanzien van de doctorale graden in de rechtswetenschap, in de classieke letterkunde, in de Semiotische letterkunde en in de Wijsbegeerte.

Daardoor werd nu een knellende band losgemaakt, die de Vrije Universiteit in haar groei en ontwikkeling tegenhield. Tot dusver toch had zij altijd een gedrukte positie, was zij „een hoogeschool onder het kruis", doordat met haar academischen arbeid niet gerekend werd. Inzonderheid de Juridische Faculteit had dien druk steeds gevoeld, door het feit, dat tal van studenten wel hun studie voltooiden aan de Vrije Universiteit, maar promoveerden aan een openbare Hoogeschool. Nu echter haar wetenschappelijke graden civiel effect verkregen, was dit niet meer te duchten, en zoo kwam de effectus civilis aan onze Juridische Faculteit zeer stellig ten goede.

Verder legde de nieuwe Hooger-Onderwijswet aan de Vrije Universiteit de verplichting op, dat binnen 25 jaren een vierde Faculteit bij de drie bestaande gevoegd moest zijn. Van stonde aan werd daarom getracht voor zulk een faculteit een kathedra te stichten. De benoeming van Dr L. Bouman (1907) tot hoogleraar in de Medische Faculteit was de eerste stap op dezen weg. In verband met dezen leerstoel voor psychiatrie en neurologie werd door de Vereeniging tot Christelijke verzorging van krankzinnigen in 1910 een psychiatrisch-neurologische kliniek geopend aan het Valeriusplein. Daarnaast kon in 1918 door Professor F. J. J. Buytendijk een Physiologisch Laboratorium in gebruik geno-

EMA"-STOFZUIGERS,  
Hilversum, worden de  
terland op proef geleve  
agt prospectus.  
raties van gebruikte appar  
IR-HAARDENZA  
ERNAME AANGEBODEN  
and te 's-Gravenhag  
k-winkelhuis, met gro  
r, huurprijs f 72.50 p. a  
ers advies verplicht  
Goederen en Gere  
en factuurspr  
ler No. 49, Bureau v  
er brandend vraag-  
k van liefde, sexe  
huwelijk  
ondgedachte: erken-  
ig en aanvaarding  
a de sexualiteit, van  
geslachtsdrift, als  
ve Gods.  
rijik. Open. Nuchter.  
bevooroordeeld.  
ig voor realiteit van  
t leven. Draait er  
t om heen. Ontwikt  
moelijkheden niet,  
at in op de proble-  
m.  
nstig. Degelijk. Met  
nis van zaken.  
jvere liefdes- en  
hijdskeethiek. Frisch.  
igineel. Interessant.  
euwe perspectieven  
enend.  
trouwd, verloofd of  
ijgezel — dit boek  
het ge lezen. Het  
lpi u. Is van groote  
teekenis voor uw  
ren.  
**MAN EN VROUW**  
P GOD DEN MENSCH  
DOOR  
A. HERBERT GRAY  
ulst verscheen de  
e vertaling van  
W. L. RUYSS-BARGER  
oorwoord van den  
den Amsterdam-  
arts Dr. C. J. HONIG  
i SLECHTS f1.75  
NDEN f2.50  
erig prospectus  
noudsopgaaf en  
re inlichtingen  
t op aanvraag  
toegezonden.  
boek, verkrijgb.  
MOET REKENEN  
EN MET DIT BOEK!  
het vandaag nog  
**KOK KAMPEN**  
**VORST Jr.**  
ES EN KRUIDENERSW  
int, hoek Theresiastr  
72379 - 's-Gravenh  
- en Weekrekeni  
it 5 % korting.  
oude naam waarbo  
en bediening.  
**VAN SOELE**  
Withstr. 3, Amsterd  
Telefoon 82901  
ingen en transport  
naar alle plaats  
ncurrerende prij  
ler alle garantie.  
**CHE MELKINRICHTI**  
zerinan - Telefoon  
VELP  
evert prima  
en MELKPRODUCTE  
**rafie B. KNOPPE**  
ELIER PARTERRE  
kade 155, Amsterd  
Telefoon 80356  
adres voor vergroot  
**BESSELINK**  
venstr. 28 - Van Vostr. 10  
AMSTERDAM  
SPECIALITEIT  
EDEN - PETTEN  
ren Mode-Artikelen  
Telefoon 20657.



men worden, waarvoor de benodigde gelden verkregen waren uit de zeer belangrijke nalatenschap van Dr. van Coeverden Adriani.

Toen de beide hoogleeraren in de Medische Faculteit een benoeming aanvaardden aan een der Rijksuniversiteiten — Professor Buytendijk in 1924 te Groningen, Prof. Bouman in 1925 te Utrecht — was hun heengaan toch geenszins een volstrekt nadeel; want het gaf gelegenheid tot gedachtenwisseling over de mogelijkheid van oprichting eener Wis- en Natuurkundige Faculteit, zonder welke het trouwens nimmer tot een Medische Faculteit komen kan.

De buitengewone ledenvergadering der Vereeniging voor Hooger Onderwijs nam dit uitbreidingsplan met dooverend applaus aan. Er vormde zich een commissie om te trachten een uitbreidingskapitaal van drie ton gouds bijeen te brengen. En indien niet alle voortekenen bedriegen, zal dit bedrag op het a.s. vijftigjarig jubileum niet slechts worden bereikt, maar zelfs overschreden.

Er bestond dan ook geen bezwaar om tot benoeming van Hoogleeraren voor deze Nieuwe Faculteit over te gaan. Het zijn de heeren Dr. J. Goops, Dr. G. J. Sizoo, Dr. J. F. Koksma en Dr. M. van Haften.

Intusschen bewees de benoeming van Dr. L. van der Horst tot Hoogleeraar in de Medische Faculteit, naast Dr. L. Bouman, die als buitengewoon hoogleeraar aan de Vrije Universiteit verbonden bleef, dat men het ideaal niet loslaat om deze hoogeschool tot een volledige Universiteit uit te bouwen.

Van het eerste professorengeslacht is nu alleen de oud-hoogleeraar Fabius nog in leven. Van de latere professoren verloor de Theologische Faculteit Dr. P. A. E. Sillevius Smitt en de Juridische Faculteit Mr. W. Zevenbergen door den dood.

In de Theologische Faculteit doceeren thans: Dr. H. H. Kuyper, Dr. C. van Gelderen (buitengewoon hoogleeraar), Dr. F. W. Grosheide, Dr. G. Ch. Aalders, Dr. V. Hepp en Dr. J. Waterink (buitengewoon hoogleeraar); in de Rechtgeleerde Faculteit Mr. A. Anema, Mr. P. A. Diepenhorst, Mr. H. Dooyeweerd, Mr. V. H. Rutgers en Mr. P. S. Gerbrandy, en in de Litterarische Faculteit Dr. R. H. Woltjer, Dr. C. van Gelderen, Dr. A. Goslinga, Dr. A. A. van Schelven, Dr. H. J. Pos, Dr. J. Wille, Dr. J. Waterink en Dr. D. H. Th. Vollenhoven.

Het aantal studenten bedraagt in de Theologische Faculteit 272, in de Juridische 102, in de Litterarische 76, in de Medische 5 en in de Natuurkundige 4; te zamen 459.

Zoo is dan de Vrije Universiteit gedurende een halve eeuw wel tot een heusche Universiteit uitgegroeid. En zij heeft in al die jaren haar bestaansrecht stellig bewezen.

Onwaardebaar is de hulp, die haar Theologische Faculteit geboden heeft tot vrijmaking der kerken uit de reglementaire organisatie van 1816 en voorts in het verschaffen aan die kerken van heel een corps welonderlegde kandidaten in de godgeleerdheid. Maar ook over breeder terrein dan alleen dat der kerk heeft de Theologische Faculteit aan de Vrije Universiteit het zoeklicht van Gods Woord doen vallen door een reeks van schitterende oraties, waarin de smaad van de dwaasheid des kruises gewroken werd op de wijsheid dezer wereld, terwijl voorts menige dissertatie wetenschappelijke glorie deed stralen om den naam dezer hoogeschool.

Ook de juridische en litterarische faculteiten hebben door haar wetenschappelijke arbeid den strijd der beginselen gestreden zoowel op het gebied van staat en maatschappij, als op dat der letteren en wijsbegeerte, en aan ons volk mannen geleverd, die in rechtzaal, parlement en pers, of ook op onze gymnasia en hogere-burger-scholen mede een dam opwierpen tegen den wassenden stroom van ontkerstening en godverzaking.

De Vrije Universiteit staat en valt echter met haar Gereformeerd beginsel. Had het nu van ons afgehangen, zij zou reeds lang haar principiële betekenissen verloren hebben. Want ook het beste, dat God ons geeft, behoedelen wij door onze onheiligheden. Maar ondanks onze zonde heeft de Heere de Vrije Universiteit nog bij haar beginsel bewaard. En op de jaarvergadering te Middelburg in 1928 kon Professor Dr. J. Ridderbos van Kampen naar waarheid getuigen, dat de geest die de eerste stichters der Vereeniging voor Hooger Onderwijs bezield, om namelijk het volstrekte gezag van Gods Woord boven alles te stellen, nog de geest is die de leidende organen dezer Vereeniging bezielt; dat zij den band aan het Woord onverzwakt wenschen te handhaven, en niet van zins zijn, eenige afwijking daarvan te gedoogen, onder welken schoonklinkenden naam deze zich ook moge aandienen.

Past het ons als jongeren dankbaar te erkennen de trouw en den ijver, het geloof en het karakter der ouderen, die het beginsel onzer Universiteit tot veelvuldige krachtopenbaring gebracht hebben in hun levensarbeid voor Kerk en wereld, — als de geest der oude helden op het a.s. halve-eeuwsfeest onder ons opwaakt, zal de oude beginseltrouw weer met nieuwen gloed en met nieuwe kracht onder ons openbaar worden in vurig gebed, in vlammenden ijver, in milde offervaardigheid voor

deze planting van 's Heeren hand. En bedacht op uitroeping van al wat niet uit het levensbeginzel onzer Universiteit opkomt, zullen we in geloofsgemeenschap met de eerste stichters, die het Woord Gods als het beginsel der wetenschap op onzen universiteiten akker hebben geplant, dat beginsel steeds breder uitwerken, ook voor de groote levens- en wereldvraagstukken, waarmee onze tijd worstelt.

Want nog ontbreekt het ons niet aan Professoren, bekwaam en gewillig om aan onze Vrije Universiteit op den grondslag der Gereformeerde beginselen te doceren. Schenke onze God hun dan den moed des geloofs, om in den strijd der geesten steeds beslister positie te nemen met het zwaard des Woords, en zoo geestelijke leiding te geven aan onze moderne cultuur. Wordt het hun gegeven dat almeer te mogen doen in harmonische samenwerking; in eenheid van overtuiging, dat Jezus Christus de Koning is ook op het erf der wetenschappen; naar het woord van Da Costa:

Brengt aan dien Koning op uw knieën  
(o koningen) uw heerlijkheid.  
Zij voor Zijn voetbank, o genieën,  
Uw schatten needrig neergeleid.  
Gij wetenschappen en gij kunsten,  
Gij krachten, machten, gaven, gunsten,  
Door d'adem Gods in ons verwekt!  
Weg met den dienst der heiligschennis;  
Gij hoort den Goël toe, wiens kennis,  
Eerlang het aardrijk overdekt.

J. C. RULLMANN.

## OVER DE PARADOXALE SPANNING BIJ DEN CHRISTUS.

### III.

Men meent in den laatste tijd de „paradoxale levens-spanning” te moeten prijzen als de gezonde, allen religieuze. Gereformeerde denken aanvaardt dit niet. Men kan dit vraagstuk ook behandelen in verband met den Christus. Allereerst sta voorop, dat Christus als waarachtig mensch in een paradoxale bestrijding kon komen.

Als onzondige mensch kon Christus evenwel niet in de paradoxale houding blijven. Uit Hem zelf komt ze niet op, zij is dus niet van binnen uit bij Hem verklaarbaar. En Hij kan de paradox ook niet houden voor een zuivere, door God gewilde of gewerkte, of gewettigde reactie op de openbaring Gods.

Dus kon de paradoxale schijn wel — want die schijn bestaat — over Hem komen, doch Hij kan met dien paradoxalen schijn geen oogenblik vrede houden. Gelijk een gezond lichaam reageert tegen infectueuze stoffen, zoo móet in Christus dadelijk een reactie ontwaken tegen elke zoodanige constellatie in het leven, waarin God of Satan Hem beproeven of verzoeken met den schijn eener antinomie. Een passieve verhouding tegenover een paradoxalen schijn in Gods woorden of werken, is voor Hem de zonde, God-verzaking, ongelooft.

Deze opinie hangt samen met onze stellige overtuiging, dat het vrede nemen met de paradox-in-strikten-zin hoogmoed is.

Het is waar, dat een paradoxale ondervinding door God gebruikt kan worden, om onzen hoogmoed te verbreken.

Alleen maar, deze penning heeft een keerzijde.

Als God, mij in de paradoxale beproeving tuchtigend, met Zijn bijl mij neerslaat, om mijn hoogmoed te breken, moet ik zelf niet die bijl willen hanteeren. Dat zou mijn hoogmoed juist bestendigen: Gods bijlen passen niet in mijne hand. Ook moet ik de strijdbijl, die God in Zijn liefdevollen krijg tegen mijn hoogmoed zwaait, niet met een stichtelijk gezicht gaan omtooveren, al preekend, in een werktuig van den vrede, doch ik moet bidden, dat Zijn beproeving niet een satanische verzoeking worde: leid mij niet in (paradoxale) verzoeking, doch verlos mij van den boozel. Het is dwaasheid, een strijd bijl aan te dienen als een werktuig van vreedzamen, positieven opbouw, akkerbouw. Het is dwaasheid, een tuchtmiddel, waarmee God mijn hoogmoed breken kan, aan te dienen als een leermiddel, waarmee Hij in Zijn school mij en de dingen in hun zuivere oer-verhoudingen laat zien. Het is dwaasheid, de heilzaamheid der schaamte over het niet-weten (in paradoxale bestrijding) nà de bestrijding (dan komt de schaamte immers) tegen te werken, door het niet weten als normaal te beschouwen. Het abnormale — mijn zonde — wordt wel gebroken door het tuchtmiddel der beproeving, maar deze uiterste remedie van tucht moet dan ook niet als normaal levensbrood aangeprezen en verheerlijkt worden.<sup>1)</sup>

Dit laatste nu is de fout van hen, die wij in den laatste tijd vaak hooren verkondigen, dat, zoolang deze wereld en de tijd er zijn zullen, het paradoxale het normale is, omdat God „gansch anders” is dan de mensch. Steeds worde tegenover deze stelling gehandhaafd, dat God aan Zijn Openbaring juist ingang geeft in ons menschelek leven, en ze daarin nieuwe vrucht doet dragen, waarin Zijn gemeenschapsleven door ons als kenkend wezen genoten wordt. En hiernaan worde toegevoegd, dat dan ook door wie op dit ons standpunt staat, de paradox nooit kan toegeschre-

ven worden aan de openbaring, die God geeft, of aan haar manier. Dat wij op paradoxen stooten, komt van onze beperktheid, onze zwakheid, ons bederf, maar dat ligt niet aan God. Hij moge ons daarin vernederen, en „spotten” met ons als dwergen, die op onzen hoogmoedstocht verdwaald zijn in het paradoxale woud, waarin de duisternis ons, kinderlijke zwervers, overvallen heeft; maar Hij zelf heeft niet de schuld van ons verdwalen; want Zijn openbaring was één. Zouden wij de paradox als een lot aanvaarden, een lot, dat God als Schepper en als Openbaarder op ons gelégd heeft, van het paradijs af aan tot het einde aller tijden toe, dan zouden wij niet geloofd hebben, of aan de eenheid van Gods gedachten en werken, of aan de eenheid van Zijn wezen, of aan de eenheid van Zijn openbaring. Dan zouden wij twijfelachtig, d.i. ongeloovig, staan tegenover de door het Woord zelf beweerde doorzichtigheid en klaarlijkheid en éénheid der Heilige Schrift. Wij zouden critisch staan tegenover het geloof, dat de Schrift genoegzaam is, o neen, niet om ons alle wetenschappelijke vraagstukken te laten „oplossen”, maar wél, om ons als religieuze menschen te leiden tot het in de religie ons gestelde doel.

Kom nu met deze gedachten naar Golgotha, — dan wordt duidelijk, hoe het in Christus moet zijn geweest ten aanzien van deze dingen. Christus heeft nooit hoogmoedig tegenover God gestaan. En daarom heeft Hij nooit, ook zelfs geen enkel oogenblik, voet kunnen geven aan de onderstelling, dat God onduidelijk ons heeft aangesproken, of duidelijk Zichzelf heeft tegengesproken, of over ons heen zou hebben gesproken. Nooit heeft de Heiland rust gehad bij een paradoxale ondervinding; want die kan geen sabbaths-ondervinding zijn; en de geest van Christus haakt naar de groote sabbaths-rust bij den Vader aller geesten zelf. Paradoxale schijn kan niet uit den positieven wil van God zijn. Zoolang Hij daarmee wordt geplaagd, „is Zijn hart brandende in Hem”. Gods spreken is toch één en ongebroken? Dus moet Hij met Zijn paradoxen naar de Schriften, zelfs als de SCHRIFTEN Hem de paradoxale vraag hadden voorgelegd.

Wij durven zelfs de stelling aan, dat Christus in de krachtworsteling, waarin Hij Satans verzoeking<sup>2)</sup> wil verteren en Zijn gedachten vrijmaken van den paradoxalen last, enkel en alleen op het geopenbaarde Woord is aangewezen. Alleen op dat geopenbaarde Woord. Zijn messiaansche bewustzijn was geen superbe goddelijke wetenschap, die dan ware „meegebracht” uit den hemel, en voorts buiten zijn menscheleke ken-acten stond. Het was geen nateve intuïtie, die dan als tweede factor in Zijn levensleiding, los van de Schrift als eersten factor, zou kunnen staan. Elke poging, om de dingen zóó te „verklaren”, komt weer neer op een nadrukkelijk af te wijzen denk-construë, welke Christus' menscheleke gehoorzaamheid, nu ja, ten deele niet menscheleke, maar goddelijk wil maken; doch het goddelijke sluit de gehoorzaamheid uit; God gehoorzaamt niet. O neen, toen Christus in de wereld kwam, knaap werd, jongeling, man, toen Hij leed en stierf, moest Hij als mensch genoeg hebben aan de Schriften. Het leerstuk van de genoegzaamheid (de sufficientia) der Schriften krijgt nieuwen glans en diepte, als wij het zien als een geestelijk eigendom ook van den waarachtigen mensch Jezus Christus. De tweede Adam kon uit de Schriften weten, dat de gehoorzaamheid, dat het volbrengen van de geboden, pure religie was; en dat religie altijd is: gemeenschap met den Vader. Ook kon Hij reeds uit de Schriften weten, dat dat ééne menscheleke leven, waarin elk oogenblik erkend en beleiden kon worden: ik heb gedaan al de geboden, niets anders kón zijn dan het leven van den éénen Messias, op wien de eeuwen hadden gehoopt, wien de Groote Missie zou zijn opgedragen van den Vader. Dus kon de Christus, uit het iederen dag met zalige vreugde bij zichzelf constataeren van het zondeloos bestaan, en van Zijn volkomen trouw aan de geboden, opklommen, met verwijzing naar de Schriften, tot de zekerheid, dat Hij moest zijn de groote uitverkorene, de Messias, de tweede Adam, de van eeuwigheid geroepene tot den grooten arbeid der verlossing, naar de wet van het genadeverbond.

Zóó was in waarheid Hem de Schrift genoegzaam. Met haar genoegzaamheid staat of valt Zijn messiaansche zelfbewustzijn; en omgekeerd. De genoegzaamheid der Schrift was, om zoo te zeggen, Zijn axioma, Zijn eerste en Zijn groote geloof. En hierom was het onmogelijk, dat Hij een paradoxale ondervinding als normaal kon zien, of, ook maar één moment, daarmede vrede hebben. En toen de paradoxale ellende over Hem kwam, op den eenigen weg, waarop zij Hem kon martelen, dat is: op den weg van de nederdaling ter helle, op den weg van het elix-wezen buiten de poort, toen heeft Hij — en dat was Zijn gehoorzaamheid, en het werd voor ons Zijn borgtocht — uit alle kracht zich verzet<sup>3)</sup> tegen de paradoxale beleving. Doch Zijn kracht is gehoorzaamheids-prestatie. Dus drijven

Hem de  
het Woo  
is het ve  
de ziel  
absoluut

Nu vre  
verre de  
Wij geloe  
waarop  
Dat laats  
klemmen  
dat Hij  
zijn, ge  
lijk te  
paradoxa  
van Zijn  
en zich

Het is  
te geloof  
proeving  
gebrachte  
Christus  
haver va

1) Want  
a. samenva  
b. dat ze  
omdat ik  
en daarhee  
was het  
niet genoeg  
Daarvoor n  
OM ONS  
paradoxa  
o p-werken.  
distantie z  
2) Ook o  
Cremet-Kög  
over het v  
Geen bloot  
doch leve  
3) Uit al  
4) Proefg

IN DEN

In den  
uit tot de  
lend om  
verzoekin  
Gods kin

Daartoe

tot ons.

Opdat

En dat

Want

Omdat

vleeschel

Zóó, d

willen a

Of, zóó

doffe me

beproeving

Dan w

ons te m

Dan v

Dan ge

in onze

vleeschel

Daarva

van di

proeving

Dan ne

Maar l

Dat zij

Tijden,

En onz

niet in c

Maar l

hart de

worde ge

Zoo zi

komst de

Deze l

ziel, wa

Waard

moeten c

door wij

Lankm

waardoor

harten h

mijne n

De lar

zekerheid

eind de

Die ge